

BLIŽA SE DAN POLITIČNIH VOLITEV

PROGLAS SKUPNE SLOVENSKE LISTE

Svet Skupne slovenske liste nam je poslal v objavo naslednji proglas:

Slovenci in Slovenke!

Slovenska manjšina v Italiji mora imeti lastno politično organizacijo in lastne politične predstavnike. Le tako bo ohranila svojo samobitnost in ne bo utonila v morju italijanskih strank.

Slovenci bomo dobili svojega predstavnika v parlament le, če bo odločna večina naših rojakov glasovala za eno samo slovensko listo. Po zanesljivih podatkih živi v tržaškem poslanskem okrožju dovolj Slovencev, da bi pri strnjem glasovanju lahko zbrali tistih 35.000 glasov, ki so potrebni za izvolitev lastnega poslanca.

To je tudi eden glavnih ciljev, ki so si jih postavile slovenske politične skupine, ko so se odločile za samostojni nastop. V ta namen so se združile v Skupni slovenski listi, katero podpirajo tudi tisti, ki niso vpisani v nobeno stranko.

Slovenska enotnost

Vsak otrok ve, da ne moremo doseči slovenske politične enotnosti v okviru te ali one italijanske stranke. Če bi se vključili v italijanske stranke, bi se odpovedali narodno-politični samobitnosti, se prepustili prostovoljnemu potujčevanju, se podredili tujemu vodstvu. Postali bi sredstvo, ki bi služilo koristim neslovenskih političnih strank. Edina osnova za slovensko politično enotnost je prostovoljno vključevanje v skupnost, v kateri vsaka skupina ohrani svoj narodni, ideološki in politični program. Takšne osnove nam ne more nuditi ne komunistična ne socialistična ne katerakoli druga italijanska stranka.

Ne glede na izid sedanjih volitev pomeni sedanji samostojni nastop pri političnih volitvah nadaljnji važen korak za ustvaritev politične enotnosti slovenske skupnosti v Italiji. Nastop Skupne slovenske liste pri teh volitvah dokazuje vsem narodnim nasprotnikom in omahljivcem, da se Slovenci v Italiji ne bomo nikdar odrekli svoji narodni samobitnosti in svojim pravicam. Dokazuje pa tudi, da ljudje, zbrani okrog Skupne slovenske liste, ne klonimo pred napori, ki so potrebni za dosego postavljenih ciljev.

Glasujmo slovensko!

Iz navedenega izhaja, da bo vsak Slovenec, ki bo volil italijanske stranke, glasoval proti prizadevanjem za ustvaritev slovenske politične enotnosti, ki nam je krvavo

potrebna. Upoštevajte, da bo vsak glas, oddan tudi za morebitne slovenske kandidate na italijanskih listah, glas za italijansko stranko in ne glas za slovensko stvar. Sleherni rojak, v katerem še bije zvesto slovensko srce, ima samo eno izbiro, eno samo dolžnost: glasovati za Skupno slovensko listo. Samo ta deluje za uresničenje slovenske politične enotnosti in je tudi edina priznana kot zastopnica naše narodne skupnosti na Tržaškem. Vsak slovenski glas, ki ne bo oddan za Skupno slovensko listo, bo za pravično slovensko stvar izgubljen!

Naš program

Skupna slovenska lista se bori za ohranitev in okrepitev slovenstva v Italiji. Bori se za uveljavitev 6. člena ustave in zakonitev Londonskega sporazuma. Zavzema se za pravico in uporabo slovenščine v vseh javnih uradih, za potrebe slovenske šole, za krepitev slovenske prosvetne, športne in družabne dejavnosti, za sorazmerno zastopstvo Slovencev v javnih uradih in ustanovah, za zaščito narodne sestave naših krajev pred umetnim raznarodovanjem, za večje upoštevanje potreb in koristi krajev, kjer žive naši ljudje.

Skupna slovenska lista se postavlja za delavske in kmečke sloje. Podpira vsa najnaprednejša stališča delavskih sindikatov in kmečkih ter obrtniških in trgovskih strokovnih organizacij. Boj za narodne pravice je tesno povezan z bojem za socialne in gospodarske zahteve.

Slovenke in Slovenci!

Program Skupne slovenske liste je bil tudi program naših narodnih buditeljev in prepovediteljev. Njene zahteve so bile tudi zahteve naših narodnih mučnikov, ki so dali svoje življenje, da bi mi živeli, in ne zato, da bi polagali našo narodno usodo v roke voditeljev neslovenskih strank, pa čeprav bi bili narodno strpni in pošteni! Cilji Skupne slovenske liste so cilji našega ljudstva, ki je v boju za svoj obstanek prestalo ogromno žrtev in gorja.

Spomnimo se strašnega trpljenja, ki smo ga prestali pod fašizmom in med vojno. To se ne sme več ponoviti! Zato pa strnimo naše vrste, skupno se borimo za naše pravice ter enotno glasujemo za Skupno slovensko listo. Naše geslo je:

ZA SLOVENSKO ENOTNOST —
NAPREJ S SKUPNO SLOVENSKO LISTO!

Na trdnih in zdravih temeljih

Proglas, ki ga je Skupna slovenska lista naslovila na tržaške Slovence pred bližnjimi političnimi volitvami, je tako jasen, da pravzaprav ne potrebuje nobene podrobnejše razlage. Jasen je po našem mnenju zato, ker je rezultat skrbne in natančne analize položaja, v katerem se danes nahaja slovenska narodna manjšina na Tržaškem, in ker nakazuje smer, ki v današnjih pogojih edina lahko tržaške Slovence privede do glavnega cilja: izbojevanja in zaščite njih narodnih, kulturnih in gospodarskih pravic ter koristi.

Skupna slovenska lista se zavzema — kot izhaja iz proglasa — za politično enotnost Slovencev. Ni treba posebej utemeljevati pravilnosti in upravičenosti teh njenih prizadevanj, saj je vsakomur znano, da brez enotnosti, brez enotnih nastopov, brez povezave ni mogoče niti upati na zmago. Politično razcepljena manjšina je — kot nam še preveč zgovorno dokazuje daljna in bližnja preteklost — le predmet izigravanja in spletkarjenj s strani njenih odkritih in prikritih nasprotnikov.

Proglas SSL ugotavlja, da slovenske enotnosti ni mogoče ustvariti v okviru kake italijanske stranke. To je jasno kot beli dan in nasprotna trditev je očiten nesmisel. Nemogoča je takšna enotnost ne samo zaradi italijanskega značaja stranke, temveč tudi zaradi tega, ker bi za ceno takšne enotnosti Slovenci morali sprejeti tudi ideološki program stranke, tako da bi se mnogi morali odreči svojemu svetovnemu nazoru in prepričanju. Enotnost, za katero se zavzema Skupna slovenska lista, pa je nekaj popolnoma drugega in predvsem nekaj stvarnega, uresničljivega: je —

(Nadaljevanje na 2. strani)

KANDIDATI SKUPNE SLOVENSKE LISTE ZA POSLANSKO ZBORNICO

1. dr. MILAN STARC — zdravnik, Opčine - Kontovel
2. dr. ALOJZ REBULA — pisatelj, prof. na višji gimnaziji v Trstu
3. JOSIP TERCON — trgovec, občinski odbornik v Nabrežini
4. inž. MILAN SOSIČ — gradbeni inženir, prof. na strokovni šoli v Trstu

RADIO TRST A

• NEDELJA, 7. aprila, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 12.00 Slovenska nabožna pesem. Cerkveni zbor iz Dobre doba; 12.15 Vera in naš čas; 15.30 Popoldanski koncert orkestra tržaške filharmonije; 17.00 »Spokornik«, starokščanska legenda (Niko Kuret), igrajo člani RO; 18.30 Poklici in razvedrila: »Nedeljski ribiči« (Rado Bednarik); 21.00 Iz slovenske folklore: »Pratika« (Niko Kuret); 21.30 Sodobna simfonična glasba.

• PONEDELJEK, 8. aprila, ob: 12.00 Iz slovenske folklore: »Pratika« (Niko Kuret); 18.00 Pianistka Bernarda Slama — Giulio Viozzi; Pet plesov; 18.30 Vabilo h glasbi (Pavle Merku); 19.00 Radijska univerza — Aljoša Vesel: »Avtomobil«; »Vzmeti in kolesa«; 19.30 Postni govori — dr. Janez Vodopivec: »Kristus — Veliki duhovnik«; 20.30 Richard Wagner: »Tristan in Izolda«, opera v treh dej.

• TOREK, 9. aprila, ob: 12.00 Pomenek s poslušavkami; 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Iz del dunajskih klasikov; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Roman v nadaljevanjih. Nikolaj Vasiljevič Gogol: »Vij« (Fran Terseglav - Josip Tavčar); 22.00 Socialne vede.

• SREDA, 10. aprila, ob: 12.00 Brali smo za vas; 18.00 Zbor »Tita Birchebner« iz Tapogliana, ki ga vodi Giovanni Famea; 18.30 Sodobni italijanski skladatelji; 19.00 Higijena in zdravje s posvetovalnico dr. Milana Starca; 20.30 »Radiografija nekega odvetnika«, radijska drama (Nicola Manzari - Martin Jevnikar), igrajo člani RO; 22.20 Karol Szymanowski: Stabat Mater, op. 53 za soliste, zbor in orkester.

• ČETRTEK, 11. aprila, ob: 11.30 Slovenske nabožne pesmi; 12.00 Roman v nadaljevanjih. Nikolaj Vasiljevič Gogol: »Vij« (Fran Terseglav - Josip Tavčar); 17.00 Postne pesmi v izvedbi zbora cerkve Sv. Marije Velike v Trstu; 18.30 Franc Joseph Haydn: Zadnjih sedem Kristusovih besed, kvartet op. 51; 19.30 Širimo obzorja: »Zadnja večerja v upodabljalni umetnosti (Milko Bambiš); 20.30 Gian Francesco Malipiero: »Sv. Frančišek Asiški«, misterij za bariton, zbor in orkester; 21.00 »Juda«, radijska drama (Alberto Perrini - Martin Jevnikar), igrajo člani RO; 22.30 Antonio Vivaldi: Stabat Mater za alt in godalni orkester.

• PETEK, 12. aprila, ob: 11.30 Slovenske nabožne pesmi; 12.00 Pomenek s poslušavkami; 17.00 Postne pesmi v izvedbi zbora Škofijskega semenišča v Trstu; 18.30 S koncertov »Camerata Musicale Triestina«; 19.00 Radijska univerza — Widar Cesarini Sforza: O pojmu pravice in njegovi zgodovini: »Socialna pravičnost«; 19.30 Postni govori — Anton Iskra: »Kristusova daritev na križu«; 20.30 Gospodarstvo in delo; 21.00 »Gospod Predsednik«, novela (Stanko Maicen - Jože Peterlin), igrajo člani RO; 22.00 Franz Joseph Haydn: Stabat Mater za soliste, zbor in orkester.

• SOBOTA, 13. aprila, ob: 11.30 Slovenske nabožne pesmi; 12.00 Veliki teden po svetu (Fran Orožen); 13.30 Slovenska instrumentalna glasba — Vasilij Mirk: Vidojka, uvertura. Orkester Radiotelevizije iz Ljubljane vodi Uroš Prevorsek. Lucijan Marija Škerjanc: Trio za violino, violončelo in klavir. Izvajavci: violinistka Nada Jevdijević-Brandl, violončelistka Hilda Lobe in pianistka Maša Rusv. Jakob Jež: Prva otroška suita. Na klavir igra Marijan Lipovšek; 15.30 »Diznova mati«, novela Franca Ksaverja Meška (Martin Jevnikar); 17.00 Postne pesmi v izvedbi zbora tržaškega zavoda Notre Dame de Sion; 17.20 II. Vatikanski koncil. Poročila in komentarji o Vesoljnem cerkvenem zboru; 18.00 Sodobna slovenščina; 19.00 Družinski obzornik; 21.00 »Janez Evangelista«, drama v ene mejanju in petih slikah (Ivan Mrak), igrajo člani RO.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 7. aprila, nedelja: Radivoj, Bor
- 8. aprila, ponedeljek: Albert, Vašek
- 9. aprila, torek: Tomaž, Marina
- 10. aprila, sreda: Marko, Dragojka
- 11. aprila, četrtek: Filip, Leon
- 12. aprila, petek: Lazar, Savica
- 13. aprila, sobota: Ida, Jarmila

Štiriurna revolucija v Argentini

V torek je izbruhnila v Argentini zopet ena izmed tako pogostih revolucij. K sreči je trajala samo en dan, pravzaprav le štiri ure. Dva upokojena generala, Martinez in Montero, sta naščuvala nekaj oddelkov mornarice, da so zasedli telefonsko centralo v Buenos Airesu in radijsko postajo. Pred palačo državnega predsednika Guida so začeli kopati strešne jarke, po mestu je pa švigalo nekaj revolucionarnih avtov, ki so po zvočnikih vabili meščane in vojake, naj se pridružijo narodnemu odporu proti vladi.

Očitani so ji, da pripravlja tla za vrnitev bivšega diktatorja Perona in da je spravila državo v gospodarsko propast. Meščani pa se niso brigali za novo revolucijo in tudi vojska je ostala na vladni strani. Opoldne je predsednik Guido že javil po radiu, da je strl revolucijo in da je vse zopet v najlepšem redu.

Resnica pa ni popolnoma taka, kot jo prikazuje vlada. Od lani, ko je skupina ge-

neralov strmoglavila predsednika Frondizija, se vlada še ni ustalila. Menjalo se je že na desetine ministrov. Gospodarski položaj Argentine je pa tudi skrajno težaven. Nad pol milijona delavcev je brezposelnih. Ena tretjina zaposlenih v državnih podjetjih pa že drugi mesec ni dobila plač. V takšnem ozračju se močno širi stranka nezadovoljnejev, ki jo predstavljajo prav peronisti.

Medsebojna vabila

Napetost med Kitajsko in Sovjetsko zvezo, pravzaprav med njenima prvakoma, še ni popustila. Hruščov in Maocetung še vedno osporavata drug drugemu vodilno vlogo v svetovnem komunizmu.

Pred enim tednom je kitajska komunistična stranka povabila Hruščova na politični razgovor v Peking, potem ko bo obiskal Kambodžo. Iz Kremlja so pa odpisali, da bodo poslali v Kambodžo predsednika Brežnjeva in da torej Hruščov ne more na Kitajsko. V istem pismu pa vabi osrednje vodstvo sovjetske partije Maocetunga, naj pride on v Moskvo k političnim razgovorom. Za dan obiska so določili 15. maj. V Moskvi predlagajo sestanek zato, »da se doseže sporazum o glavnih vprašanjih v mednarodnem komunističnem gibanju«. Zdej je nastalo vprašanje, kateri izmed obeh prvakov se bo uklonil in šel na tovariški obisk.

V DUHU EDINOSTI

Ob koncu prejšnjega meseca so se zbrali v Švici na sestanek katoliški in protestantski bogoslovni profesorji. Razgovore, ki so trajali en teden, sta vodila protestantski škof Tomkuis in dominikanec Hamar, član tajništva za zedinjenje kristjanov. Med udeleženci sta bila tudi msgr. Willebrands, ki se je v Moskvi pogajal za izpustitev nadškofa Slipeya, ter msgr. Guano, škof iz Livorna. Že imena udeležencev kažejo, da so teologi razpravljali, kako odstraniti ovire za združitve Cerkv. Sklepe bodo predložili prihodnje poletje na novem sestanku, ki bo v Montrealu v Kanadi.

Na trdnih in zdravih temeljih

(Nadaljevanje s 1. strani)

kot poudarja proglas — vključevanje v skupnost, v kateri vsaka skupina in vsak posameznik (bi mi dodali) ohrani svoj narodni, ideološki in politični program. Ta skupnost pa je čvrsto združena v obrambi tistih pravic in koristi, ki so vsem pripadnikom manjšine skupne.

Razumljivo je, da politična smer, za katero se zavzema SSL, ne more biti vseh voditeljem tistih italijanskih strank, za katere je na raznih volitvah običajno glasoval tudi del Slovencev. Prav tako ne more biti vseh voditeljem tistih italijanskih strank, ki so pri teh volitvah upali ali računali tudi na glasove slovenskih volivcev. Toda to nas ne more motiti in še manj vznemirjati. Ker je SSL zgrajena na trdnih, zdravih temeljih, smo prepričani, da ji bo z vztrajnim, požrtvovalnim in nesebičnim delom postopno uspelo doseči svoj cilj.

Na Južnem Tirolskem

Zdi se, da se spor v Južnotirolski ljudski stranki (SVP) zaradi volitev vedno bolj širi. Do nezadovoljnosti je prišlo zato, ker je strankino vodstvo tako sestavilo kandidatno listo, da je izpustilo večino bivših parlamentarcev. Med temi so tudi glavni urednik dnevnika »Dolomiten« dr. Ebner, poslanec Raffainer, senator Riz in še nekateri drugi, ki so v sklopu stranke organizirali skupino »Aufbau«; ta je v opoziciji proti vodstvu stranke.

Kakor vse kaže, ima pa sedanje vodstvo stranke večino ljudstva za seboj. Skupini »Aufbau« očita strankino vodstvo preveč popustljivosti in premalo vneme za ohranitev nemštva na Južnem Tirolskem. Dosedaj enotna nemška stranka kaže torej varne razpoke.

POLITIČNI OBISK

Prejšnji teden je prišel predsednik mehiške republike Lopez Mateos na politični obisk v Jugoslavijo. S predsednikom Titom in njegovimi sodelavci se je visoki gost razgovarjal o trgovinski izmenjavi med obema državama. Poglobili se bodo tudi kulturni in posebno še politični odnosi, ker spadata obe republikli v vrsto vojaško nezvanih držav. Predsednik Tito bo vrnil Mehiki obisk še to jesen.

Ameriška pomoč

V torek je ameriški predsednik Kennedy poslal Kongresu predlog o gospodarski in vojaški pomoči tujim državam. Predsednik zahteva za to pomoč 2700 milijard lir. Lansko leto je Kongres dovolil za isti sklad 3.000 milijard lir. Ni izključeno, da bodo tudi letos od predlagane vsote nekaj odščitili.

Kongres je postavil tudi 6 točk, ki bodo predpogoj za podelitev podpore. Ena izmed teh pravi, da bodo morale tudi druge države nuditi pomoč premalo razvitim sedom. Predvsem pa je treba pomagati tistim državam, ki so neposredno ogrožene od komunizma. Države, ki bodo prejele pomoč, pa bodo morale nuditi jamstvo, da bo denar uporabljen v pravilne namene.

Strašna odgovornost

Zadnja številka koroškega slovenskega katoliškega časnika »Naš tednik — Kronika« prinaša na prvi strani ošširen članek, v katerem z največjim poudarkom opozarja na odgovornost škofijskih oblasti v Celovcu za neverjetne razmere, ki so zadnji čas zavladaile na Koroškem glede poučevanja verouka v šolah, Skofijske oblasti namreč grede v pogledu germanizacije slovenskih otrok v šolah celo dalje od državnih oblasti in zabranjujejo, da bi duhovniki razlagali šolarjem krščanski nauk v njihovem materinem jeziku. Šle so celo tako daleč — in to je nekaj enkratnega v cerkveni zgodovini ter celo v nasprotju s kanonskim pravom — da poverjajo učiteljem nalogo, da nadzorujejo duhovnike, da ne bodo poučevali verouka v slovensčini in da take primere javljajo škofiji!

Naj ponatisnemo zaradi dolžine članka iz nje-ga samo nekaj najbolj značilnih odstavkov, ki pa dovolj dobro osvetljujejo čuden odnos cerkvenih oblasti v Celovcu do slovenskega prebivalstva na Koroškem:

»Vzgoja v semeniščih našim dijakom in bogoslovcem ne da s seboj tistega, kar bi moralo biti naravna podlaga za vsako uspešno delo med ljudstvom: ljubezen in znanje materinskega jezika! S tem se zavestno pospešuje nekakšen razdor med starejšo in mlajšo duhovniško generacijo...

Vedno je bila, krajevno gledano, največja nesreča za Cerkev, če je postala sužnja političnih struj ali žoga v rokah oblastiteljnih diktatur, in ni mogla v miru in nepristransko brez razlike stanu in jezika učiti svojih vernikov. **Obdobje, v katerem zdaj živimo koroški Slovenci, je v cerkvenem pogledu morda najtežji preizkusni kamen v naši zgodovini.** (Podčrtali mi).

Nikdar naši požrtvovalni, svojemu materinemu jeziku zvesti duhovniki pač niso bili tako kot danes **brez vsake zaslombe** (podčrtal N.L. — Kr.) in brez razumevanja cerkvene oblasti za naše življenjske pravice, popolnoma prepuščeni brezvestni gojji in napadom nahujskanih raznarodovalnih organizacij, ki se skrivajo pod svetohlinsko krinko navideznih verskih gibanj v spodnjem delu dežele. Na žalost ugotavljamo, da si gotovi, po svoji dvomljivi preteklosti sumljivo elementi svojijo celo »dano« pravico, da nadzirajo naše duhovnike in kot edini zanesljivi poročevalci ugotavljajo »dejanske« jezikovne razmere in potrebe po naših župnijah. Če jim postane kak duhovnik zaradi svoje doslednosti, ker pri veronauku upošteva družinski jezik otrok, neprijeten, **ga zatožijo in posledica je prej ali slej ta, da mora brez zaslišanja in brez možnosti zagovarjanja in obrambe svojega stallišča izginiti iz šole.** (Podčrtali mi).

List se sprašuje, kdo nosi odgovornost za vse to? ... Kdo nosi v škofiji zadnjo odgovornost pred Bogom, da cela vrsta naših otrok po raznih farah kljub prijavi k dvojezičnem pouku leto in dan ne sliši več slovenske besede? ... Kdo nosi končno zadnjo odgovornost pred Bogom za obstoječi manjšinski šolski zakon v današnji obliki: država ali cerkvena oblast? Država je širokogrudno predlagala pri formulaciji tega zakona materinščino za učni jezik krščanskega nauka, cerkveni zastopniki pa so to edino pravično in krščansko rešitev preprečili in določili za manjšino krivično formulacijo, ki praktično izključuje materinščino pri verouku in poleg tega omogoča — kar je v nasprotju z vso cerkveno prakso — učiteljem-laikom ne glede na njih svetovni nazor, da »nadzirajo« naše katehete pri poučevanju veronauka na dvojezičnem ozemlju.

Članek je podpisal Narodni svet koroških Slovencev.

K tej škandalozni zadevi, ki meče čudno luč na škofijske oblasti v Celovcu in vzbuja grenkobo in jezo v slovenskih vernikih na Koroškem in seveda odpor v vsem slovenskem narodu, se bomo seveda še povrnili.

NAŠE SOŽALJE

V Ljubljani je umrl oče profesorja Marijana Kosa, našega znanega baritonista. Naše sožalje.

Na Opčinah pa so pokopali v torek go-spjo Jožico Senčar, ženo dr. Boga Senčarja. Družini izražamo globoko sožalje.

Konec dolge stavke rudarjev

Po 36 dneh stavke se francoski rudarji vračajo na svoja službena mesta. Sindikalne organizacije so dosegle načelen sporazum z državnim premogovnim podjetjem o poviških plač in izboljšanju delovnih pogojev. Rudarjem je priznan takojšnji povišek 6.5% plače, ki se bo oktobra povzpela na 7.25%, januarja prihodnjega leta pa se bo ponovno povečala za 3 odstotke.

Ne glede na mezdne poviške in druge izboljšave pomeni ta stavka morda prvi, otipljiv politični poraz predsednika De Gaulla. Kot znano, je general ob začetku stavkovnega gibanja izdal odlok o rekviziciji rudnikov, kar je pomenilo, da so imeli rudarji enake dolžnosti, kot jih imajo vojaki. Toda odlok ni dosegel svojega cilja, ker so rudarji ob podpori javnega mnenja nadaljevali s stavkovnim gibanjem.

Politični opazovalci ugotavljajo, da je De Gaullu svoj čas uspelo ukrotiti politične stranke in parlament, a mu ni uspelo ukro-

titi sindikalnih organizacij, ki so ob tej priložnosti ponovno pokazale svojo moč in vpliv, ki ga imajo med delavskimi množicami.

—0—

Nemirna Kuba

Šele po dolgem času je prišla na dan novica, da so politični nasprotniki Fidel Castra napravili 9. marca nanj atentat. Šest pripadnikov proticastrovega Revolucionarnega sveta je streljalo nanj v mestu Vilamarista blizu Havane. Njega niso pogodili, pač pa je obležalo več mrtvih in ranjenih iz Castrovega spremstva.

Skupine protirevolucionarjev v kubanskih gorah vedno bolj naraščajo. Množijo se tudi napadi na obale in na sovjetske ladje, zasidrane v kubanskih pristaniščih. Sovjetska vlada je prejšnji petek obdoločila Zedinjene države, da podpirajo gibanje proti Kubi in napade na sovjetske ladje. V Washingtonu so odgovorili, da so jim taki napadi neljubi. Vlada je zato tudi omejila svobodo političnih beguncev s Kube.

V sporazumu z ameriško vlado so tudi britanske oblasti, ki upravljajo Bahamsko otočje, eno zadnjih svojih kolonij v Srednji Ameriki, začele nadzorovati delovanje kubanskih beguncev na omenjenem otočju. Fidel Castrova vlada je že 23. februarja opozorila vlado Velike Britanije, da njeni politični nasprotniki pripravljajo na britanskem ozemlju oborožene napade proti Kubi. Pred dnevi so britanska oblastva aretirala na ozemlju Bahamskih otokov 17 kubanskih beguncev, osumljenih, da so se nameravali udeležiti dizervantske akcije proti Kubi. Oblastva so nadalje odredila, naj nekaj britanskih vojnih ladij stalno nadzoruje tamkajšnje področje, da prepreči bodoče morebitne napade na Kubo.

Amerikanci in Angleži se namreč zavedajo, da takšni napadi lahko samo poslabšajo že tako kočljivi položaj v Karibskem morju in da škodujejo političnemu boju proti Fidel Castrovemu režimu.

PISATELJ V ZAPORIH

Po osemnajstih letih ječe so spustili iz zaporov v Bariju Silvana Ceccherinija. Sodišče v Florenci ga je obsodilo na 22 let ječe zaradi sleparije, kraje in drugih prekrškov. Mož je v teh bridkih letih romal iz zapora v zapor, dvakrat je skušal pobegniti, dokler ni obolel in so ga držali v jetniški bolnišnici. V dolgih urah se je Ceccherini lotil pisati spomine.

V knjigi »Le traduzioni« je plastično opisal romanja in potovanja od ječe do ječe, vzdušje in duševno stanje priprtih nesrečnikov. Knjiga je zbudila precejšnjo pozornost in bo vplivala na marsikatero spremembo v kaznilniškem pravilniku.

Nazadnje so mu zaradi dobrega obnašanja spregledali nekaj let kazni in so ga prejšnji teden izpustili. Pisatelj, katerega je rodilo jetniško življenje, je nesel iz celice poleg skromne culice s perilom tudi debelo mapo z rokopisom za nov roman.

KOMISIJA ZA REVIZIJO KANONSKEGA PRAVA

Papež Janez XXIII. je sporočil, da so sestavili komisijo 29 kardinalov, ki bo začela revizijo kanonskega prava katoliške Cerkve. Ta zakonik, ki je temelj splošnega prava Cerkve, ima 2414 zakonov. V zadnjih 46 letih so sicer sprejeli delne spremembe in dopolnitve. Zakonik kanonskega prava vsebuje pravila in predpise o veri, morali, disciplini in vodenju cerkvenih poslov. Sedanji zakonik obsega pet knjig.

Osebnne izkaznice

Po novih odredbah je veljavnost osebnih izkaznic podaljšana na 5 let in ne samo na 3 leta, kot so bile izkaznice dosedaj v veljavi.

Na vprašanja mnogih volivcev pojasnjemo, da veljajo za 5 let ne samo od zdaj naprej na novo izdane izkaznice, marveč tudi tiste, ki so že bile izdane; seveda, če niso stare že 5 let.

Izdaja Konzorcij Novega lista • Odgovorni urednik Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20 — Telefon 29.477

S TRŽAŠKEGA

OBVESTILO KMETOVAVCEM!

III. pokrajinski natečaj z nagradami za izboljšanje hlevov!

Kmetijsko nadzorništvo v Trstu sporoča, da je bil s sredstvi, ki jih predvideva 17. člen zakona z dne 2. junija 1961, št. 454 (Zeleni načrt), razpisan tretji pokrajinski natečaj za izboljšanje hlevov.

Natečaja, za katerega sta določena 2 milijona lir, se lahko udeležijo vsi kmetovavci, ki nameravajo izboljšati hleve (razširiti okna, ležišča, popraviti strope, jasli itd.).

Nagrade ne bodo v nobenem primeru presegle 50% stroškov za izvršena dela. Prošnje je treba do 16. aprila predložiti Zivinorejskemu oddelku Kmetijskega nadzorništva v Trstu.

Prispevek za nakup goved

Zivinorejci, ki nameravajo nadomestiti jetična in brucelozna goveda z zdravimi, lahko prejmejo nagrado, ki znaša 30% vrednosti kupljenega goveda. Naročila za nakup bo sprejemal do vključno 6. maja Zivinorejski oddelek Kmetijskega nadzorništva.

II. natečaj za izboljšanje kokošereje

Ker bo v kratkem razpisan drugi natečaj za izboljšanje kokošereje, se kmetovavci lahko prijavijo k natečaju za gradnjo malih kokošnjakov ali za izboljšanje že obstoječih kokošnjakov.

Tržaškega

Za potrošnike Kraškega vodovoda: PO ČEM BODO ODSLEJ PLAČEVALI VODO?

Kot znano, obstaja na Tržaškem Konzorcij kraškega vodovoda, ki dobavlja vodo vsem potrošnikom zgošnje in repentaborške občine ter delu potrošnikov v devinsko-nabrežinski občini. Nekaterim vasem v tej občini (Nabrežina, Sosljan in Devin) pa dobavlja vodo tržaška Acegata.

Medtem ko je za te vasi že znana nova cena vode, ki jo je pred kratkim določil tržaški občinski svet, potrošniki, ki prejemale vodo od Kraškega vodovoda, še ničesar ne vedo, koliko bodo odslej morali izdajati za vodo.

S tem važnim vprašanjem se je ta teden bavil tudi občinski odbor v Nabrežini. Župan, ki je obenem predsednik Konzorcija kraškega vodovoda, je poročal, da se je v zadnjem času ponovno zavzemal pri tržaški občini in Acegatu, od katerega Konzorcij kupuje vodo, naj se vprašanje nakupa vode postavi na nove, pravičnejše osnove. Konzorcij je v zadnjih letih plačeval Acegatu vodo po 35,53 lire za kub. m, potrošnikom pa jo je prodajal po 46 lir za kub. m (skupno z IGE — prometnim davkom — je potrošnik plačeval 47,38 lire za kub. m.). Vsakoletni proračuni in obračuni konzorcija izkazujejo seveda precejšnjo zgubo (konec leta 1962 je n. pr. znašala 4 milijone 149 tisoč lir), ki jo morajo poravnati posamezne občine (Devin-Nabrežina, Zgonik in Repentabor).

Zaradi poviškov, ki jih je odredila tržaška občina, bi se lahko zgodilo, da bi Kraški vodovod moral kupovati vodo od Acegata po še višji ceni kot doslej, namesto da bi se nakupna cena znižala, kot je zahteval Konzorcij.

Čeprav še ni padla dokončna uradna odločitev, se zdi, da bo Acegata določila za Kraški vodovod naslednjo ceno: za tako imenovano spodnje področje (del Sosljana, Devina in Štivana, ki ne spada v območje

Acegata) 29 lir za kub. m, za zgornje področje (od Medje vasi do Repentabra) pa 37 lir za kub. m.

Upravni svet Kraškega vodovoda se bo sestal, kakor hitro bo prejel od Acegata uradno sporočilo o novih cenah vode. Na tej seji bo sklepal o ceni, ki jo bodo za vodo morali plačevati potrošniki. Naj mimgrede omenimo, da ima omrežje Kraškega vodovoda po podatkih iz leta 1962 okrog 20% zgube, kar pomeni, da kupuje večjo količino vode, kot je prodal. To je posledica okvar na vodovodnem omrežju, kar pa občutno vpliva na bilanco konzorcija in večja njegov primanjkljaj.

V devinsko-nabrežinski občini bodo potrošniki Acegata odslej plačevali vodo po tehle cenah: v spodnjem predelu (Sosljan-Devin-Štivan) po 49,58 lire za kub. m (doslej so plačevali po 35,22 lire), v zgornjem predelu (Nabrežina) pa po 53,71 za kub. m (doslej po 43,87).

Nabrežina:

OBCNI ZBOR POSOJILNICE

V nedeljo je bil v Nabrežini redni letni občni zbor Kmetijske in obrtniške posojilnice. O njenem poslovanju v preteklem letu je obširno poročal predsednik Josip Terčon, ki je med drugim poudaril, da je denarni zavod v zadnji poslovni dobi ponovno razširil in povečal svojo dejavnost, kar dokazujejo tako porast vlog kot število in višina odobrenih posojil. Poročilo predsednika in nadzornega sveta so udeleženci odobrili soglasno.

Zatem je bil izvoljen nov 8-članski upravni svet, katerega predsednik bo še vedno g. Josip Terčon. Na tem občnem zboru se je od svojih sodelavcev poslovil g. Josip Colja iz Devina, ki je v vseh po vojnih letih kljub častitljivi starosti (lani je namreč praznoval 90-letnico rojstva) požrtvovalno sodeloval v upravnem svetu posojilnice in ki ima tudi mnogo zaslug za njen sedanji razmah. G. Colja letos ni hotel sprejeti mesta v upravnem svetu in ga je raje prepustil mlajšim silam.

Posojilnica bo verjetno kmalu dobila nov sedež. Upravni svet namerava namreč zvesti v najem pritličje bivšega občinskega doma v Nabrežini.

VAZEN ROK

Dne 14. t. m. poteče rok, v katerem se lahko predložijo pripombe k načrtu, ki ga je pred kratkim odobril tržaški mestni svet in ki predvideva nakup oziroma razlastitev okrog 91 ha zemljišča, na katerem bodo gradili ljudska stanovanja. Ta zemljišča se nahajajo, kot smo že pisali, v Rocolu, pri Sv. M. M. Spodnji in na področju od Kolonkovca proti Rovtam, in so povečini last naših vrtnarjev — madrjarjev. Ti bodo zato za izvedbo načrta hudo prizadeti, tržaški Slovenci pa bomo spet zgubili del svoje zemlje.

Prizadetim lastnikom priporočamo, naj se tudi osebno zanimajo za ta načrt in naj izkoristijo vse možnosti, ki jim pripadajo po zakonu, da bodo vsaj omejili škodo.

Bazovica:

NASTOP OSNOVNOŠOLSKIH UČENCEV

V župnijski dvorani v Bazovici je bil v nedeljo skupen nastop osnovnošolskih učencev iz Gropade-Padrič, Drage, s Peska in iz Bazovice. Starši in prijatelji mladine so se v prav lepem številu odzvali vabilu učencev, ki so jim s pomočjo in pod vodstvom učiteljstva pripravili zares uspelo prireditve.

Udeležence, med katerim so bili tudi šolski nadzornik g. Bole in slovenski didaktični ravnatelj, je pozdravila učiteljica ga. Duša Kosmina. Zatem se je pričel razvijati spored, ki je obsegal pevski nastop, izvedbo dveh kratkih prizorov, recitacije in izvedbo mladinske igrice, ki jo je spisal učitelj Miro Presel. Med sporedom je bazovski župnik g. Živec z izbranimi besedami spregovoril o vprašanju vzgoje, ki je danes tako aktualno in pereče.

Učiteljstvo, ki je dalo pobudo za prireditev in jo tudi pripravilo, zasluži priznanje in pohvalo, ki jo je treba seveda izraziti tudi vsem učencem, kateri so staršem in drugim svojim prijateljem nudili priložnost, da so prebili zares prijeten popoldne.

Dr. SONJA MASERA

zdravnica

bo odsotna od 13. do 29. aprila

Beneška Slovenija

ERBEČ

Po Beneški Sloveniji so po mnogih cestah in poteh v delu prav živahna popravila, to je treba priznati. Marsikje pa so ceste še vedno v slabem stanju, tako da ostanejo kake vasi ob poplavih in v slabem vremenu kar odrezane od sveta.

Podobno je tudi v našem kraju. Cesta, ki vodi iz Podvršiča proti Erbeču in dalje proti Črnemu vrhu, je bila dolgo let podobna le razritemu kolovozu. Lani so jo za silo popravljali. Bregov ob cesti, ki se vedno posipajo, pa niso nič utrdili in podzidali. Zemlja in kamenje se vedno rušita navzdol.

Prejšnji mesec se je na od dežja razmečanih robovih usul velikanski plaz, ki je popolnoma zasul del ceste, da je bil ves promet ustavljen. Erbeč, Kal, Zapotok, Črni vrh so bili zaprti. Ljudje so morali delati dolge ovinke po stranskih stezah in poteh. Čas bi bil, da se cesta res temeljito popravi, ne samo malo »zaflika«.

VIKORŠA

V daljni Holandiji je umrl pred kratkim naš rojak Emil Kavčič-Marzoll'a. Rajni se je od delavca povzpел v tujini do uglednega podjetnika. Bil je dober in pošten možak in so ga zaradi teh lastnosti vsi imeli radi in so ga spoštovali. Večkrat je prišel v domače kraje in si je tudi želel počivati po smrti v rodni zemlji. Ta želja se mu je zdaj izpolnila. Umrl je v najlepši moški dobi, star komaj 55 let. Pogreba se je udeležilo veliko število znancev in sovaščanov, ki žele pokojnemu večni mir.

ČEDAD

Nekdanje središče slovensko-beneških vasi, starodavni Čedad, je še vedno eno

VOLIVNI SKLAD

Svet »Skupne slovenske liste« se obrača na tržaške Slovenke in Slovence, da bi po svojih močeh moralno in gmotno podprli naš nastop na bližnjih političnih volitvah. Volivni nastopi zahtevajo mnogo naporov in finančnih sredstev. »Skupne slovenske liste« ne podpira nobena mednarodna ali državna ustanova. Njen razmah je odvisen zgolj od delavnosti njenega vodstva in pristašev ter od razumevanja in radodarnosti njenih finančnih podpornikov.

Denarne prispevke lahko pošljete po položnici na poštni tekoči račun »Skupne slovenske liste« št. 11/1894, ali pa jih osebno izročite v našem uradu v Trstu, ul. Machiavelli 22/2, vsak delavnik od 10. do 12. ure.

S svojim prispevkom boste omogočili, da bomo naš skupni cilj — združitev vseh Slovencev — čimprej dosegli.

Svet SSL

VOLILNO OZRACJE

Pri prejšnjih volitvah je bila Gorica dosti bolj razgibana kakor letos, ko nas ločijo le še trije tedni do glasovanja. Volilnih lepakov skoraj ni; celo tiste uradne deske kažejo prazne prostore ali pa samo gole strankarske značke. Izjemo delajo monarhisti z dolgim, drobno tiskanim proglasom »veličanstva« Umberta. Poleg njih pa še komunisti, ki imajo pod znakom srpa in kladiva še skromno priporočilce, da samo njih stranka zagotavlja »izvolitev slovenca« (z malo začetnico). Demokristjani pa niti toliko ne obljublajo.

Včeraj je bil objavljen seznam predsednikov na volivnih sedežih, katerih je v mestu 56. Na seznamu ni Slovencev. Vseh volišč v goriški pokrajini je 178.

PEVMA

Če greš proti pevmskemu mostu in še čez proti slovenskim vasem, opaziš čez cesto razpete volivne napise v slovenščini. Vabijo naše volivce, naj oddajo glasove komunistični ali socialistični stranki. Zaman se oziraš, da bi ugledal slovenska vabila še kake druge stranke.

Se bolj čudno pa zadene naše ljudi, da ni ne vabil ne napisov za naše, slovenske kandidate, za kako našo skupno listo. Takole pri kozarcu vina se možaki menijo, kako pametni so naši rojaki na Tržaškem, ki so se zedinili za Skupno slovensko listo.

- *Kanalška dolina*

najvažnejših zgodovinsko-kulturnih središč. Muzej v Cedadu hrani mnoge listine, ki so važne za staro zgodovino Slovencev, naj omenimo samo zgodovinski spis Pavla Djakona »Historia Langobardorum«, ki podaja natančen datum o naselitvi naših prednikov v Beneški Sloveniji.

Prejšnji mesec so v istem muzeju odkrili nove rokopise. Tičejo se razvoja enotne pisave. Učenjaki muzikologi iz Benetk in celo iz Kalifornije jih sedaj proučujejo in ocenjujejo njih zgodovinsko važnost.

Najdba se prvi hip zdi malopomembna za širšo javnost, toda če pomislimo, da take zgodovinske redkosti privabijo v mesto marsikaterega obiskovavca, bomo znali ceniti tudi gospodarsko važnost starinskih odkritij.

VIDEMSKI KANDIDATI

Socialistična stranka v Vidmu je prva izbrala svoje kandidate za zbornico in senat. Pri volitvah 28. aprila bodo kandidirali za socialistične poslance šest oseb. Prvi na seznamu je dosedanji poslanec Vittorio Marangone, ki kandidira tudi za senat. Odpovedal se je pa kandidaturi za prihodnje volitve senator Solari. Na njegovo mesto bodo prišle druge manj znane videmske osebnosti.

Pri demokristjanah so se tudi izvršile nekatere kandidatne spremembe. Prvi na seznamu bodočih poslancev bo prejšnji tajnik pokrajinskega odbora odvetnik Bresani. Druge politične osebnosti pa bodo več ali manj ostale na svojih mestih.

Kandidati so že začeli hoditi v volivna okrožja; tudi v naše slovenske gorske vasi že prihajajo nabirat volivne glasove.

Na njej beremo imena odličnih kulturnih in političnih mož, ki že s svojo kandidaturo dokazujejo prisotnost in ugled slovenske etnične manjšine na Tržaškem. Slovenski volivci na Goriškem, vsaj kar se tiče senatskih volitev, se bodo pa morali po neuvidevnosti naših »voditeljev« vtopiti v italijanskih strankah, ki se za nas zmenijo le ob volitvah. Preostaja nam samo ta možnost, da pokažemo svoje nezadovoljstvo z belimi glasovnicami. O tem se že precej govori in sliši marsikatera bridka na račun tistih političnih skupin, ki volivcem kažejo vsakega pol leta drugačno barvo, nazadnje jih pa pošiljajo volit nedomače stranke.

Prav tako ne moremo razumeti političnega drobtinčarstva, ko nekateri možaki trdijo, da je treba voliti velike stranke, če hočemo ujeti kako drobtinico z vladne mize. Mi pa pravimo, da terjamo vse naše pravice, kot nam pritičejo, in da ne bomo lovili s svojimi glasovi drobtinice pod mizo kot pohlevni kužki, pa naj nam jih meče ta ali ona stranka.

Takšna mnenja se pa ne slišijo samo po naši vasi, ampak na široko okrog.

RUPA

Danes moramo žal poročati o hudi nesreči, ki je zadela našega domačina Ljuba Tomšiča.

V soboto, nekako okoli pete ure popoldne, se je vračal na kolesu z dela proti domu. Vozil je zelo previdno po desni strani; prav zaradi prevelike previdnosti si ni maral kupiti motorno kolo. Lastna modrost pa mu ni pomagala, ker je pridiral za njim, ko je bil že pred letališčem na Mirenski cesti, mladi orožnik iz Gaberij in se z avtom zaletel vanj. Vrgel ga je čez živo ograjo v cestni jarek tako močno, da se je poškodoval po vsem telesu; najbolj je prizadet prsni koš.

Ponesrečencu so brž priskočili na pomoč mimoidoči in so poskrbeli, da ga je Zeleni križ prepeljal v bolnišnico, kjer se bo moral zdraviti najmanj dva meseca, če ne bo hujših komplikacij. Družina je zelo prizadeta, ker so v hiši še trije otroci.

Kako je prišlo do nesreče, bo ugotovila oblast. Gotovo pa je, da bi ne prišlo do usodne nesreče, če bi avtomobilist vozil po svoji pravi strani. Sploh se opaža, da je postala Mirenska cesta pravo dirkališče zlasti za mlade vozače, ki ne pomislijo na bližnjika in kažejo, da sploh nimajo vesti.

MLADA SLIKARICA

Proti koncu prejšnjega meseca je nastopila z osebno slikarsko razstavo mlada slovenska umetnica gđc. Vida Frankova iz Gorice. Prvič se je predstavila javnosti z desetimi morskimi slikami in pejzaži v Redipulji, v družbi s kolegino Del Nerijevo, ki je tudi Goričanka. Frankova je zbudila precej zanimanja in je tudi že našla odjemavce.

Pripominjamo, da mlada umetnica poučuje risanje na slovenski strokovni šoli v Gorici.

Iz Goriške

SOLSKI IZLET

Ravnateljstvo goriškega slovenskega liceja in učiteljska je organiziralo sredi prejšnjega meseca izredno posrečen poučni izlet. Dijaki zadnjih razredov so odpotovali pod vodstvom ravnatelja in nekaterih profesorjev za tri dni v Florenco, kjer so si pod strokovnim vodstvom ogledali bogate umetniške in zgodovinske zanimivosti tega središča italijanske in evropske kulture. Obiskali so tudi prekrasno mestno okolico in so se vrni domov, čeprav nekoliko utrujeni, vendar bogati novih vtisov in praktičnega poznanja velikih umetnin.

Poudariti je treba tudi uvidevnost šolskega vodstva, ki je iz šolske blagajne porprlo večino dijakov, ki niso zmogli vseh stroškov.

SMRT

V soboto je umrl v Gorici upokojeni davčni uradnik Evgen Sfiligoj. Učakal je visoko starost 81 let. Pokojnik je bil v mestu znana oseba kot vesten uradnik in prava dobričina. Med vojno je dosti trpel, zlasti ko so mu odpeljali hčerke v internacijo. Ostal je do smrti zaveden Slovenec. Naj počiva v miru!

TRZIC

Tržiško mesto se neprestano razvija in industrializira. Poleg novih tovarniških obratov so v načrtu tudi nove ceste in trase za novo železniško progo. Ena izmed novih cest bo vodila od pristanišča v Portorož in se bo priključila na državno cesto številka 14.

Do tu je vse prav in lepo. Zdaj se pa pojavi vprašanje, kdo bo nosil pri teh novih javnih delih največ bremen. Zemljiški posestniki ob novi cesti so tudi mnogi naši gospodarji iz slovenskih vasi, ki bodo morali odstopiti določene kose svojih parcel za nove ceste in progo. Tržiška občinska uprava jim ponuja zelo nizke cene za odkup. Naši ljudje razumejo potrebo javnih in obče koristnih del, upravičeno pa ugovarjajo, čemu morajo odstopiti svojo zemljo za tako nizke cene. Za marsikatero posestnika so tiste parcele življenjske važnosti. Javna uprava bi jim morala zato rešiti ponuditi pošteno odkupnino.

Gode se pa še bolj čudne reči. Posestnike kličejo na županstvo, kjer pritiskajo nanje na skrajno neljuboznen način in se jim celo čudijo, kako da ne razumejo javnih potreb in da bi morali svojo zemljo brez zastoj odstopiti občini.

Ljudje pa pravijo, da tam na županstvu nočejo razumeti njih potreb. Če je potreba za javno korist prevzeti kaka bremena, naj se ta enakomerno porazdelijo na javno upravo in na zemljiške lastnike.

Naročnike, ki še niso poravnali naročnine, opozarjamo, naj to store čim prej. Poravnajo jo lahko ali na upravi lista ali po poštni položnici, ki jo dobe na vsakem poštnem uradu.

Uprava

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

NAŠA ANKETA O TISKU

„Zakaj ne berejo slovensko?“

Za našo anketo smo prejeli še naslednja dva dopisa:

Spoštovani g. urednik,

z anketo »Zakaj ne berejo slovensko?« je Vaš list opozoril na eno izmed najbolj bolečih točk v našem zamejskem življenju. S takšno pobudo, ki je sprožila že vrsto zanimivih glasov iz občinstva, je »Novi list« pokazal posluš, ki ga kakšen materialno mnogo postavnější list nima. Z drugimi besedami — tudi ta anketa kaže, da v Trstu ni največ idej tam, kjer je največ pogojev zanje.

V svoji intervenciji bi predvsem razvil misel, ki jo je v svojem dopisu iznesel g. dr. Aleš Lokar, ko je v zvezi z našo publicistiko omenil »odsotnost centra«. Hočeš nočeš je slovenska manjšina v Trstu veča slovenskega debila, ki prevaja čez mejo tako njegovo življenjsko silo kakor tudi njegovo mrtvilo. In dokler bo za nas nemogoče, da bi dajali našim ljudem v roke recimo slovensko »Epoco«, slovenski »Oggi« ali slovenski »ABC«, skratka slovenski ilustrirani tednik široke potrošnje, se bo postavljalo vprašanje: kako to, da slovenske tovrstne publikacije v domovini, kakor na primer »Tedenska tribuna«, »Tovariš« ali »Pavliha« tako rekoč nimajo bravcev tostran Fernetičev? Saj je bila vendar tu dobra tradicija, ko je marsikatera slovenska družina pri nas tja do druge svetovne vojne poznala na primer »Družinski list«, ki je prav tako izhajal v Ljubljani. Bi bilo torej treba načeti vprašanje publicistične kvalitete omenjenih listov? Vsaj Tedenska tribuna ne more poznati materialnih težav, ko pa izhaja v nakladi 100.000 izvodov. In vendar — zakaj je tako rekoč ne vidiš v rokah tukajšnjega našega človeka? Vprašanje je tem zanimivejše, ker nikakor ne moremo reči, da so tukajšnji Slovenci brez zanimanja za dogajanje v matični domovini, pa četudi gre za planske skoke. Verjetno bo torej držalo, da je koncept omenjenih publikacij — ne glede na njihovo sicer danes že mnogo omiljeno ideološko usmerjenost — tako zastarel, neživ in nezanimiv, da

našega bravca ne pritegne. Osebnost pa ne dvomim, da, ko bi Ljubljana zmogla ilustrirani tednik, ki bi tako po slikovnem gradivu, kakor po vsebinski zanimivosti kolikor tednik tekmoval z italijanskimi, bi našel tudi tostran meje lepo število bravcev. To še posebej, ko bi takšna publikacija imela toliko nacionalne občutljivosti, da bi na primer posvečala po eno stran zamejskim Slovincem, Primorcem in Korošcem, kakor je delal svoj čas predvojni Slovenec.

Nadalje bi se pomudil ob zamisli, ki jo je sprožil neimenovani študent v svojem dopisu v zadnji številki. Glede na združevanje, ki počasi zajema Slovence politično — in osebno mislim, da je to edina zdrava perspektiva, ki nam ostaja — omenjeni dopisnik ventilira možnost, da bi prišlo do takšnega združevanja tudi publicistično. Čeprav njegova misel mogoče še ni aktualna, mislim, da je ne gre zavreči. Saj se človeku stoji po času, ko je vsakdo, ki je bil v Trstu Slovenec, bral Edinost, in kdor je bral Edinost, je bil Slovenec. Preteklost je seveda preteklost. Toda mogoče ni niti tako daleč dan, ko se bo zamejskim Slovincem sama od sebe vsilila misel, da čimbolj strnejo tudi svoja publicistična prizadevanja. To bi po eni strani omogočilo, da bi bilo mogoče izdajati manj listov, a ki bi bili kvalitetnejši od sedanjih, na drugi strani pa bi takšno osredotočeno publicistično prizadevanje zajelo širši krog bravcev. Tako pa se naša publicistika drobi na škodo kvalitete in na škodo bravcev: ko bi vprašanje ne bilo preveč kočljivo, bi se ustavil pri uredniškem konceptu tako Katoliškega glasa kakor Demokracije in Novega lista. Na koncu se besedo priznanja mesečniku, ki — naj bo, kakršen hoče — afirmira našo kulturno prisotnost v Trstu: tukaj mislim na Mladiko. Mislim, da, ko bi Mladika dobila še novih sodelavcev, razširila svoje rubrike in si tudi materialno opomogla, bi imela realno možnost, da postane naš široko razširjen družinski list v Trstu.

Intelektualec

Kako bi nekaj več brali slovensko?

Verjetno bo držalo, da naši ljudje na Tržaškem in Goriškem berejo manj knjig kot pred fašizmom, pa čeprav prihaja mednje precej tisoč Mohorjevih in Jadranskih koledarjev z desetisoči rednih knjig Mohorjeve in Prešernove družbe. Ne bo pa držalo, da dobe naši ljudje in bero manj slovenskega dnevnega in tedenskega tiska, saj imajo na voljo en slovenski dnevnik, nekaj tednikov, eno mesečno revijo in tri mesečnike.

Pač pa gre v italijanskem javnem življenju za nov pojav, za rotocalche, za stripe, za vso tisto pisano lahko literaturo, ki pokriva od vrha do tal vse časopisne kioske po mestih. Gre za popolnoma novo panogo založniške dejavnosti, ki z velikanskimi kapitali preplavalja ne samo italijanska mesta, ampak tudi podeželje s poceni plažo.

Italijani so kot zmerom manj brali kot mi Slovenci. Zdaj se jim je posrečilo, da tudi preprosti ljudje, tudi kmečki ljudje prebirajo rotocalche: tedenske izdaje na odličnem papirju, razkošno ilustrirane, prepolne člankov, takšnih, ki s svojo senzacionalnostjo pritegnejo nase pozornost tudi preprostega bravca. Poleg tedenskih rotocalchov, ki po svoji etično-moralni plati niso še tako škodljivi, pa se je razlila poplava tudi manj opaznih, toda bolj strupenih kriminalnih, erotično opolzkkih zvezkov, ki izhajajo v neskončnih nadaljevanjih in katerim zapadejo najbolj preprosti med našimi in italijanskimi ljudmi. Podlegajo temu čaru tudi prehodniki obmejnega pasu, ki prehajajo s slovenske strani in, ki so redni odjemavci te plaže najslabšega kova po kioskih Trsta, Gorice in drugih obmejnih mest.

Poleg televizije smo torej Slovenci v Italiji dobili še rotocalche, ki se jim je težko upirati; in zaradi teh dveh čisto novih pojavov modernega mehaniziranega življenja ima škodo znanje slovenskega materinega jezika.

V televiziji se obeta ostvarjanje novih tehničnih postopkov, ki bodo omogočali gledanje na naših televizijskih zaslonih tudi programe inozemskih televizijskih postaj in med temi tudi oddaje jugoslovanske televizije, ki je za sedaj še v povojih.

Slovenska publicistika ne bo mogla nikdar spodrinjati vse te nove italijanske plaže, kot je ne morejo italijanski dnevnik in drugi običajni tedniki od skrajne levice do skrajne desnice in do nešteti glasil župnij in Katoliške akcije. Navadna publicistika in plaža rotocalcov sta dva sveta, ločena: prva zasleduje politične, načelne, etične cilje, druga pa komercialne, ki daje blago, po katerem je povpraševanje.

Za Slovence v Italiji se postavlja vprašanje: ali pustiti to stanje, ali pa poskušati vsaj deloma nadomestiti lahko branje, plažo v italijanskem jeziku s slovensko plažo. Zakaj vedeti je treba, da imajo Slovenci v Sloveniji tudi slovensko plažo in da preprosti ljudje v Sloveniji segajo prav radi po slovenski plaži; ki se jim ponuja po kioskih v Ljubljani, Mariboru in drugod. Gre za slovenske kriminalke, za prevode Karla Maya, za prevode Simononā, Agathe Christie, za pisatelje drugih pustolovskih zvrsti, za napete povesti. Izdajajo jih znane slovenske založbe, da bi krile primanjkljaje pri izdajanju umetniško vrednih del. Priznati je treba, da se slovenske založbe še niso vrgle na izdajanje rumenih, zelenih, 100-X romanov in podobne zelo hude plaže, ki se je razširila v srbo-hrvaških pokrajinah in ki po svoji opolzkosti, neresnosti in naravnost škodljivosti prav lahko tekmuje s kakšnimi italijanskimi Gran Crimen in drugimi podobnimi publikacijami. Toda kaj, ko vrag ne spi! Ti zmazki so najbolj priljubljeno branje mladih ljudi v pubertetnem stanju, ki si

sicer drugače ne umažejo rok s prav nobenim tiskanim papirjem.

Verjetno dobivajo knjigarne s slovenskimi knjigami v Gorici in Trstu poleg redne in resne slovenske literature tudi to lahko slovensko branje kriminalk in pustolovskih romanov. Toda kaj, ko tisti, ki bere italijansko plažo, ne hodi v knjigarne, temveč jo kar sname za 50 ali 100 lir mimogrede na prvem kiosku. Živimo v obmejnem pasu, zakaj ne bi tudi to blago, to lahko blago slovenske še kar poštene plaže ne viselo na kioskih v Trstu in Gorici in vabilo k nakupu mimoidoče slovenske ljudi. Konkurence rotocalcom alla Epoca, Europeo, Oggi, Tempo in drugim sicer ne bomo mogli doseči, toda če vsaj najbolj nemarno italijansko plažo, proti kateri se borijo tudi pošteni Italijani, spravimo iz rok naših ljudi, opravimo že zelo pomembno narodno, etično in moralno delo.

Albert Rejec, Ljubljana

TUDI UREDNIKA...

Moskovska »Literaturnaja Gazeta«, ki je glasilo Zveze sovjetskih pisateljev, je prinesla prvi napad na Aleksandra Tvardovskega, glavnega urednika »Novij Mir«, v kateri so izšle nekatere povesti, o katerih zganjajo zdaj v Rusiji literarni krogi veliko hrupa. Tam so izšli tudi Ehrenburgovi spomini. »Literaturnaja Gazeta« piše, da je Tvardovski sicer velik pesnik, toda kot glavni urednik dela napake. Opozorimo ga na te napake — nadaljuje list — in mu izrazimo željo, da se ne bi več ponavljale. »Literaturnaja Gazeta« tudi naglašja, da na ideološkem polju nikoli ne bo možna koeksistenca.

Neki glasnik Zveze sovjetskih pisateljev pa je odločno zanikal vesti, češ da so Tvardovskega že odstavili kot glavnega urednika revije »Novij Mir«.

Odkrit nov Faraonov grob

Kot se je izvedelo iz okolja ameriškega veleposlaništva v Kairu, je baje ameriški arheolog Keith Seel odkril pri svojih izkopavanjih v Egiptu grob nekega faraona iz dobe tako imenovanega srednjega cesarstva. V grobnici je našel okrog 60 dragocenih predmetov. Casnikarjem se še ni posrečilo priti v stik z arheologom Seelom. Toda če se bo izkazala ta novica za resnična, je najdba izrednega pomena, ker je le malo faraonskih grobov, ki v štirih tisoč letih niso bili izropani.

SLABO KAZE ZA TEMPLJE...

Dne 23. aprila se bo začela v Parizu nova mednarodna konferenca UNESCO, na kateri bodo udeležene države članice in na kateri naj bi razpravljali o reševanju staroegipčanskih templjev v Abu Sibelu.

Ob koncu marca so odgovorni funkcionarji organizacije UNESCO za vodstvo nabiralne akcije za ohranitev templjev v Abu Sibelu naznanili, da je treba čimprej najti 23 milijonov dolarjev, da bi lahko začeli z delom za obvarovanje templjev. Toda tudi ta novi poziv ni dal zaželenega uspeha. Samo tri države: nacionalistična Kitajska, Nepal in Urugvaj so dale nove prispevke v skupnem znesku 13.000 dolarjev, toda velike države in zlasti Združene države, Velika Britanija in Sovjetska zveza še niso dale glasu od sebe.

ROKOPISI SV. BERNARDINA SIENSKEGA

V državni knjižnici v Neaplju je odkril neki minorit iz Florence rokopisni spis svetega Bernardina Sienkega. Pred časom je odkril rahlo sled za tem rokopisom in jo zasledoval preko mnogih evropskih knjižnic. Upa, da bo lahko v kratkem na nekem študijskem zborovanju dokazal pristnost rokopisa, ki je iz XV. stoletja. Gre za svetnikovo razlago apokalipse. Rokopis šteje 171 strani.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V torek, 9. aprila, ob 20.30

40-LETNICA UMETNISKEGA DELOVANJA
MODESTA SANCINA

premiera

V sredo, 10. aprila, ob 20.30

repriza

v Avditoriju v Trstu

ARTHUR MILLER

»SMRT TRGOVSKEGA POTNIKA«

Režija: Slavko Jan

Scena: ing. Ernest Franz

Glasba: Bojan Adamič

Kostumi: Alenka Bartl

GOSPODARSTVO

Kako napravimo stalno senožet

Mnogi kmetje opuščajo manj rodovitne njive in jih spreminjajo v stalne senožeti. Če pa hočemo imeti dobro senožet, ne smemo izgubiti iz vidika naslednjega:

Tudi za senožet mora biti njiva dobro preorana in tudi pognojena, deloma s hlevskim gnojem, deloma z umetnimi gnojili. Vsa gnojila spravimo oziroma raztrosimo po njivi pred brananjem. Teden zatem njivo posejemo z mešanico krmskih rastlin.

Semena so za dobroto senožeti zelo važna. Če semena niso primerna, bo senožet postala zapleveljena njiva, ne pa prava senožet.

Nikdar ne smemo uporabljati za setev drobirja izpod kop ali iz hlevov sena, ker je tam prav malo dobrih semen, pač pa preobilica plevela. Zadovoljiti pa se tudi ne smemo s samimi ljuljkami — rigetami, ki so najcenejše, a ki malo časa trajajo. Laška ljuljka (*lolio italicum*) traja največ 2 leti, zato jo smemo sejati le majhen odstotek. Angleška ljuljka (*lolio inglese*) ali prava rigeta, traja par let več, a se tudi izgubi. Zato bomo tudi te sejali le majhen odstotek. Večji del travnatih semen mora spadati k travam trajnicam, kot so pasja trava (*erba mazzolina*) francoska pahovka (*altissima*), travniška bilnica (*festuca*) in mačji rep (*fleolo*).

Vse navedene so žlahtne trave, ki se na senožeti še razširijo in dopolnijo praznine, ki nastanejo, kadar zginejo ljuljke. Zato bo pravilna mešanica trav za napravo se-

nožeti naslednja: 1/3 teže laške in angleške ljuljke (vsake pol), 2/3 mačjega repa, pasje trave, travniške bilnice, v izrednih slučajih tudi francoske pahovke. Ta je naša najvišja trava, ki pa postane slamnata, če ni dovolj zgodaj pokošena. Zato jo bomo sejali samo na senožetih, katere kosimo v rednih letih vsaj trikrat.

Seveda je potrebno med trave vsejati tudi kakšno deteljo, pri nas največ lucerno ali večno deteljo (*erba medica*). Čitatelje opozarjamo tudi na nokoto (*žalus = ginestrino*), ki napravlja senožetno seno posebno tečno.

Na površino enega ara (100 m²) moramo vsejati vsaj 1 kg semen travnate mešanice. Pregosta setev ni dobra, ker ostanejo mlade rastlinice šibke, prerodka setev pa ne da zadovoljivih košenj.

Setev trav mora biti na vsak način prevlečena z valjarjem, ki seme pritisne v zemljo, da ga veter ne odnese in sonce ne ožge.

—0—

MONTESHELL

Ta beseda je sestavljena iz Montecatini in Shell. Montecatini je znano kemično-kmetijsko velepodjetje v Italiji, ki proizvaja v svojih 160 tvornicah umetna gnojila, zaščitna sredstva za kmetijstvo in stotine drugih predmetov. Shell pa je ogromna holandsko-angleška petrolejska družba, ki vzdržuje po svetu mnogo vzornih kmetijskih posestev, na katerih se vežbajo domačini. Tudi Shell izdeluje celo vrsto zaščitnih sredstev za kmetijstvo.

Ti dve družbi sta ustanovili posebno družbo Monteshell, ki se bo pečala s proizvodnjo in prodajo najrazličnejših zaščitnih sredstev za kmetijstvo in pridelke. Delniški kapital je 100 milij. lir, centrala je v Milanu, podružnice so v Bologni, Padovi, Rimu in Neaplju.

Zeleni načrt in zadružništvo

Za zadružništvo predvideva zeleni načrt precejšnje vsote, a manj v obliki daril kot za plačevanje obresti. Do sedaj je bilo proučenih 292 prošelj oziroma načrtov, ki predvidevajo državni strošek 30.5 milijarde. Odobrenih je bilo 206 načrtov, katerih uresničitev bo stala državo nekaj več kot 14 milijard lir. Od odobrenih načrtov jih je 146, ki predvidevajo ureditev popolnoma novih podjetij, 60 pa jih predvideva razširitev že obstoječih. Po kmetijskih strokah bo ustanovljenih 33 velikih podjetij za vskladiščenje, hlajenje in odpremo povrtnine ter sadja, 4 zadružne mesnice, 55 mlekarn in sirarn, 33 zadružnih kleti, 13 oljarn in 8 drugih. Med podjetji, za katera je predvidena razširitev, jih je 5 za vrtnino in sadje, 1 zadružna mesnica, 10 mlekarn-sirarn, 42 zadružnih kleti in 2 oljarni.

Ali bo katero izmed navedenih podjetij kaj koristilo našim ljudem? Med temi podjetji bi lahko bila vsaj briška zadružna klet, kakšna tudi v okolici Trsta in še kaj drugega. A pri nas samo razpravljamo, ugotovimo, da bi bilo to in drugo potrebno in potem zopet razpravljamo, ničesar pa ne sklenemo in izvedemo.

MEDNARODNA VREMENSKA OPAZOVAVNICA

Vremenoslovci in vremenske opazovalnice imajo svojo mednarodno organizacijo, ki predlaga ustanovitev enotne mednarodne vremenske opazovalnice. Ta bi se služevala že obstoječih opazovalnic ter novih, ki bi bile urejene na kopnem, na ladjah in na umetnih satelitih. Ustanovitev take mednarodne vremenske opazovalnice je odvisna od dobre volje ZDA in Sov. zveze. Obe državi sta že izjavili, da sta pripravljeni sodelovati. V ta namen bodo v vseh delih sveta urejene opazovalnice, ki bodo sporočale podatke deloma v Washington in deloma v Moskvo. Obe središči si bosta izmenjavali podatke.

Za ureditev novih opazovalnišča je predviden strošek 35 milij. dolarjev ali nad 20 milijard lir, za letno vzdrževanje pa 16.5 milij. dolarjev ali približno 10 milijard lir.

Sadno drevje bo cvetelo...

Sadno drevje ima mnogo sovražnikov iz sveta glivic in nič manj sovražnikov iz živalskega sveta. Zato se je potrebno boriti proti tem sovražnikom, da zaščitimo rast, razcvet in razvoj sadu. Kdor ni pozimi nič škropil, naj vsaj sedaj nekaj napravi, in sicer:

Ko se breskov cvet začne odpirati, poškopimo vse drevo z mešanico »oleofosa 20« in »mezene«. Škropivo napravimo tako, da v primerni posodi premešamo s par litri navadne vode 250 do 300 gramov »mezene«, potem to brozgo razredčimo na 100 litrov. V to mešanico zlijemo 1/4 litra »oleofosa 20«, dobro premešamo in škropimo. Zavedati se moramo, da je »oleofos« hud strup, zaradi česar si moramo zavarovati roke in oči. (Oleofos lahko nadomestimo s »Paratoil«, katerega pa je potrebno 5-krat toliko, mezene pa s »cittam«).

S podobnim škropivom, samo da dodamo še enkrat toliko »mezene«, poškopimo hruške in jabolane, kakor hitro bo popje v šopkih.

Češnje in slive-češplje škropimo z enakim škropivom kot breskve. Če pa nimamo oleofosa in tudi ne paratoila, poškopimo neposredno pred cvetenjem ali tudi v cvetju samo z mezene, katerega raztopimo 300 gramov v 100 litrih vode.

Mezene ali crittam delujeta samo proti glivičnim boleznim, oleofos in paratoil pa proti živalskim škodljivcem.

KDO bo nabral največ točk?

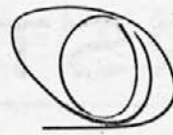
4. ugankarski natečaj 'NOVEGA LISTA' z nagradami

162. Kaj imaš lahko celo v praznem žepu?
17. V sobi so štirje kotli. V vsakem kotu sedi maček. Pred vsakim mačkom so trije mački. Na repu vsakega mačka čepi maček. Koliko mačkov je v sobi?
128. Zakaj žre pes kosti?
129. Nima krampa, ne motike, vendar koplje brez spotike.
130. Kakšno dlako ima bel konj?
131. Katero bolezen ne more človek tiho prenašati.
132. Kdo išče, česar nihče ni izgubil?
133. Kaj je med hribom in dolino?
134. Smuk sem, smuk tja, pa vedno dobro čuva.
135. Gre, pa nima nog, leži, pa nima postelje, lahko je, pa vendar hiše polomi.
136. Kdo se potí, kadar je mraz?
137. Kaj je na pol leseno in na pol svinjsko?
138. Kdo ima suktnjo iz samih šivank?
139. V hribu posekano, v dolini obdelano, pa ne stoji ne v zraku ne na zemlji.
140. Kaj je samo tvoje, pa drugi večkrat rabijo kakor ti.
141. Katere ovce več pojedjo, črne ali bele?
142. Brez rok se drže, z rokami jih ne pretrgaš.
143. Trdo je, kamen ni; raste, cvetlica ni; režeš ga, platno ni.
144. Štiri sestre so vedno pod isto streho, pa še niso besedice med seboj spregovorile.
145. Dolga vrsta črnih bratov, nobeden ne spregovori, a vendar vse povedo.
146. Kaj je v ognju in v vodi, pa ne zgori in ne utone.
147. Poznam možička, ki je stalno pod streho, pa je vedno moker.
148. Tih prihaja, tiho odhaja. Vse življenje je s teboj, pa ga ne vidiš.
149. Če ga zibaš, kriči, če ga pustiš pri miru, molči.
150. Žvižga, pa nima ust, hiti, pa nima nog, drevesa treše pa nima rok.

KONEC

Vsaka uganka, pravilno rešena, ima eno točko!
PROSIMO, DA TAKOJ ODDATE REŠITVE!

V vrtincu

27.

R. B.

Komi se je čudil: »Kako... gospa Skrinjar? Tega pa ne razumem. Tu nekaj ni v redu.«

»Bila pa je včeraj tudi pri meni. In zdaj,« Otmar je pogledal na uro, »bo kmalu pri meni. Spravil jo bom v tisto vrtno višino.«

Komi ga je še bolj debelo gledal. »Vi jo hočete... prosim vas, povejte mi še enkrat natančno, kako se je vse zgodilo. Kdaj je prišla? Prej ali potem, ko je bila policija tukaj?«

Otmar je vse natančno razložil. Ponovil je, kaj je govoril z gospo Skrinjarjevo. Komi je postajal vedno bolj nestrpen. Na koncu mu je presekalo: »Kljub vsemu, ona je izdajavka. Ali niste opazili, da je skušala tudi vas spraviti v past?«

»Ne, ne verjamem,« je Otmar mirno odgovoril. »Saj bi bilo vendar blazno od nje, da nas bi prej svarila.«

»Morda spada prav to v njeno zvijačo. Sicer pa ne bo težko priti do resnice. Ko mi bo stala nenadoma nasproti...«

»Vam?«

»Da! Potem bo že iz samega strahu vse priznala.«

»Hm — in kako se bo to zgodilo?«

»Sel bom z vami. V trenutku ne vidim še nobene nevarnosti. Policija čaka na vas in gospo gotovo tam nekje pri vrtu. Imate zunaj svoj voz?«

»Dva vogala od tu.«

»Dobro, počakajte še trenutek, da se spodobno preoblečem in malce spremem.«

Pritisnil je na gumb. Brž se je prikazal kot gorila močan sluga z velikim zavojem v lopatastih rokah. »Vse je notri od nogavic do ovratnice,« se je režal.«

Komi se je brž preoblekel. Oči si je zakril s temnimi naočniki. »Zdaj bo pa šlo!« se je ogledal v zrcalu in je odšel s Turčinom iz gostišča.

Medtem si je Samo s policijskim nadzornikom natanko ogledal vso okolico Otmarjeve vrtno vile. Poleg vrta je tekel jarek za namakanje. Na levi je ležalo zanemarjeno zemljišče. Na desni strani vrta so se pasle ovce po širokem travniku. Nekaj skrivenčenih dreves je nudilo dobro kritje.

Med ogledom je skočil iz avta z brezžično napravo policijski uradnik. »Važno sporočilo, gospod nadzornik. Aretirani Ko-

mi je zbežal iz policijske bolnišnice. Pobil je čuvaja in se preoblekel v njegovo sukno. Oddelek številka dva je že odredil obširen pogon.«

Samo in nadzornik sta se zaprepaščeno spogledala. Samo je prvi spregovoril: »Ni izključeno, da se bo pobegli lump kmalu prikazal tod blizu. Kazalo bi pomnožiti policijsko moštvo.«

Nadzornik je takoj ukrenil vse potrebno.

Prišla je ura, določena za sestanek med Vereno in Otmarjem. Policijski agenti so se razmestili tako, da so lahko iz svojih skrivališč opazovali vso okolico. Samo in nadzornik sta se potuhnila za neko razpadlo lopo. Tema je že zavila vilo; povsod je tišina. Nekje v bližini je škripal vitelj na vodnjaku, pes je žalostno javkal proti luni, ki je medlo lila žarke izza oblakov.

Četrť ure je minilo, pa še četrť. Nikogar ni bilo.

»Predlagam, da bi odšli v trgovčevo hišo,« se je oglasil nadzornik. »Zadeva nekam smrdi.« Samo je bil precej vznemirljen. Morda se je Divni kaj pripetilo? Morda se je po neprevidnosti izdala? Ob tej misli ga je kar mrzlo spreletelo.

Nadzornik je razdelil svoje ljudi. Skupina pod vodstvom enega komisarja ostane na mestu in zgrabi Komija, če bi se prikazal. S Samom in drugo skupino je pa odbrzel v mesto k trgovčevi hiši.

(Nadaljevanje na 9. strani)

Koncentracijsko taborišče je oddaljeno slabe pol ure peš hoje od središča mesteca; z avtobusom, ki se pogosto ustavlja, smo tam v desetih minutah ali malo več. Sofer mi je povedal, da je taborišče končna postaja. Tam se avtobus obrne in pelje nazaj. Torej ne morem zgrešiti. Tega se nisem bal, ker sem bil prepričan, da je taborišče z vsemi njegovimi stražnimi stolpi in obsežnim kompleksom barak že od daleč videti. Razen tega se mi je zdelo, da bi na mah prepoznal polja okrog taborišča, tako imenovano »plantažo«, na kateri nas je svoj čas delalo na tisoče. Gledal sem skozi šipe avtobusa in radovedno pričakoval, kdaj bom zagledal dobro znano podobo taborišča, ki se mi je za vedno vtisnila v spomin. Vendar dolgo nisem zagledal ničesar. Pokrajina je bila ravna kakor miza, toda vsa posejana z novimi stavbami. Le tu pa tam je bilo opaziti hišo, ki se ji je poznalo, da je še izpred vojne. Nekje sem opazil tudi značilno vojaško barako iz nacističnega časa. Verjetno so v njej stanovali SS-ovci, ki niso dobili prostora v barakah ob našem taborišču, ali orožniki. Zdelo se mi je, da je tudi še zdaj obljudena. Čeprav sem 15 mesecev prebil v taborišču, se mi je zdela zdaj ta dachauska pokrajina popolnoma neznana. Ko smo prispeli v Dachau in korakali v spremstvu SS-ovcev z dachauske postaje v taborišče, je bil sicer še dan, toda bili smo strašno utrujeni in strpani v peterostope, tako da smo le malo videli okrog sebe. Vsekakor pa pokrajina takrat ni bila tako pozidana. Od mesteca do taborišča se je širilo še mnogo prostega močvirnatega polja, medtem ko segajo zdaj hiše, čeprav raztreseno, skoro prav do taborišča. Le ene same hiše ob cesti sem se spomnil od takrat. Stala je še na samem, zdaj pa je imela že precej sosed.

Čeprav sem skoraj ves čas v taborišču delal zunaj na plantaži, nisem nikoli več prišel v mestece. Ko smo šli v »transport« v neko drugo taborišče, smo korakali na dachausko postajo okrog polnoči, v trdi temi, tako da nismo ničesar videli. Razen tega smo morali skoro teči in SS-ovci so neprestano udrihali po nas, v strahu, da ne bi kdo pobegnil, in tudi iz čiste zlobe, tako da se nismo utegnili ozirati naokrog. Le ponizni zvonik dachauske cerkve smo lahko včasih videli od daleč, če smo se znašli na pravem koncu plantaže. Spominjam se, da smo si vedno želeli, da bi spoznali življenje mesteca, v katerega soseščini smo prebivali. A vendar nam je ostalo tuje, kot da bi ležalo na tisoče kilometrov oddaljeno. Radovedno smo se ozirali za ljudmi, ki so nas srečavali na cesti ob taborišču,

Svidenje z Dachauom

E. Z. 3.

kadar smo šli na plantažo ali z nje. Večinoma so bile ženske na kolesu. A vsi so se delali, kakor da nas ne vidijo. Opaziti je bilo, da se boje. Bilo jim je strogo prepovedano, stopiti v kakršen koli stik z interniranci ali izmenjati z njimi eno samo besedo. Prav tako pa se ženske tudi niso zmenile za SS-ovce, ki so občudovaje požvižgavali za njimi.

Morda se prav zdajle vozi z nami na avtobusu katera izmed tistih žensk, ki so nas takrat srečavale na kolesu, v lahkih poletnih oblekah in s trakom v plavih laseh, da so se nam zdele kakor bitja z drugega sveta. Prav verjetno: v avtobusu je bilo polno še mladih žensk z otroki, ki so bile takrat še mlada dekleta. Izstopale so druga za drugo ob skupinah hiš, kjer se je avtobus ustavljal, in nazadnje nas je ostalo v njem le še nekaj. Končno sem prepoznal pokrajino okrog taborišča, čeprav se mi je zdela zelo spremenjena, in potem sem zagledal tudi taborišče. V spominu mi je živelo, kot nekaj ogromnega in okrutnega, zdaj pa sem se skoro začudil, kako klavrn vtis je napravilo. Pričakoval sem, da ga bom zagledal že oddaleč po njegovih številnih stražnih stolpih. V resnici pa sem opazil zdaj en sam stolp in še ta se mi je zdel čudno nizek, mnogo nižji, kakor sem ga videl v spominu. Vozili smo se prav po ozki cesti, po kateri smo hodili nekdanj na plantažo in ki so jo napravili prvi ujetniki, katere so pripeljali leta 1933 v taborišče, največ iz Münchena in iz Bavarske same. Ljudje so morali sami vleči cestni valjar. To pa je bila tudi edina možnost, da so se videli s svojimi domačimi. Žena ali otroci so se pripeljali s kolesi kam v bližino, se skrili v kak gozdiček in opazovali, kako njihov oče kot žival vlačil cestni valjar. In pri tem so morali še paziti, da jih ne zasačijo, ali da se ne izdajo z znamenji in jokom. Prav v marcu ali v začetku aprila 1941 sem bral o tem knjigo nekoga, ki je sam pomagal graditi tisto cesto, in v taborišču sem se mnogokrat spomnil nanj. Takrat si nisem mislil, da bom tudi jaz hodil po cesti, ki jo je moral on pomagati graditi.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Po svetovnem hokejskem prvenstvu v Stockholmu

1. Sov. zveza 2. Švedska 3. Češkoslovaška

Stockholm, glavno mesto Švedske, je v zadnjih 14 letih že tretjič bilo prizorišče tekem za svetovno prvenstvo v hokeju na ledu. Leta 1949 je reprezentanca Češkoslovaške v tem mestu drugič osvojila naslov svetovnega prvaka (ta naslov je osvojila že dve leti poprej v Pragi), leta 1954 pa so na svetovnem prvenstvu zmagali igralci Sovjetske zveze. Kdo bo letošnji zmagovavec? so se vsi vpraševali. Odgovor je bil skoraj nemogoč, ker so nastopale štiri enakovredne reprezentance, tako da pravega favorita pravzaprav sploh ni bilo. Kanadčani so se hvalili, da njihova zmaga sploh ni vprašanje, čeprav se niso čutili več popolni gospodarji položaja v svetovnem amaterskem hokeju. Če bi sodili po dejstvu, da so doslej kar 19-krat osvojili najvišji naslov, jim skoraj nihče ni mogel ugovarjati. Toda če smo upoštevali, da so tako lani kot pred tremi leti ostali na drugem mestu in poleg tega pred prvenstvom dvakrat izgubili s Češkoslovaško, njihova zmaga ni bila tako zanesljiva. Njihov namen je bil menda prestrašiti lanskega svetovnega prvaka Švedsko ter reprezentanci Češkoslovaške in SZ, ki nista nastopili v Colorado Springsu. Da bi bilo moštvo (Trail Smoke Eaters) kar najbolje pripravljeno, so igralcem celo omogočili nastopanje v raznih profesionalnih ekipah. Švedska, moštvo »treh kron« (ker imajo igralci na prsih našitke s tremi kronami), je branila pred svojim občinstvom naslov svetovnega prvaka, ki ga je lani osvojila v ZDA. Za Švede je bilo to tekmovalje prireditelj leta in zato so gledavci vseh 11 dni bodrili svoje igralce. Tokrat sta nastopili tudi ekipi SZ in Češkoslovaške, kar je seveda znatno povečalo zanimanje za turnir. Sovjetski hokejisti so v zadnjem času igrali izredno učinkovito. Znano je, da je SZ prvič nastopila leta 1954 in takoj osvojila častni naslov svetovnega prvaka. Enak uspeh je dosegla še dve leti pozneje v Cortini, na ostalih prvenstvih pa je bila vedno med prvimi. Reprezentance so se najbolj bale Češkoslovaške, ki je na tekmah z drugimi hokejskimi velesilami zabeležila dobre izide. Porazila je Kanado (dvakrat) in Švedsko (in to v Stockholmu).

Svetovno prvenstvo ni do zadnjega trenutka zgrubilo svoje napetosti, saj niti ob začetku zadnje tekme med Kanado in Sovjetsko zvezo še ni bilo znano, kdo bo letos osvojil naslov svetovnega prvaka. Vse do zadnjega dneva tekmovalja je bilo to vprašanje popolnoma odprto in ko so na predzadnji tekmi med Češkoslovaško in Švedsko gostje zmagali 3:2 (0:1, 3:0, 0:1), je napetost dosegla vrhunec. Končna odločitev je bila odvisna od srečanja Kanada — Sovjetska zveza. Če bi Kanada v tekmi proti SZ (končala se je z rezultatom 4:2 za Sovjetsko zvezo) dosegla le en gol več, bi svetovni prvak postala Švedska zaradi boljšega količnika golov. Toda Rusi so z izredno igro, posebno v prvih dveh tretjinah, popolnoma preigrali Kanadčane in minuto pred koncem so celo vodili s 4:0. Le v zadnjem trenutku igre so dovolili Kanadčanom doseči dva gola. Svetovno prvenstvo je osvojila torej mlada sovjetska ekipa, v katero sta trenerja Černišjev in Tarasov vključila dva veterana Alenksandrova in Sologubova.

Končna lestvica »A« skupine: 1. Sovjetska zveza 12, 2. Švedska 12, 3. Češkoslovaška 11, 4. Kanada 9, 5. Finska 3, 6. Vzh. Nemčija 3, 7. ZDA 3 in 8. Zah. Nemčija 3.

Rusi in Švede so izgubili po eno tekmo, dosegli pa šest zmag. Sovjetska zveza je zabila 50 golov, prejela pa jih je 9, Švedska 44 proti 10, Češkoslovaška 41:16 ter Kanada 46:23. Ostale štiri ekipe (obe Nemčiji, Finska in ZDA) so tvorile skupino zase, saj niso nikdar posegle v boj za boljša mesta.

Tako je po mnogih presenečenjih končno zmagalo moštvo, ki je tehnično morda nekoliko zaostajalo, a je na drugi strani pokazalo važne odlike: ustaljeno formo, borbenost in kondicijo. V zadnji tekmi so Rusi skoraj ves čas igrali pred vrati izredno razpoloženega kanadskega vratarja Martina, šele v zadnjem trenutku, ko so se s tremi igralci upirali razjarjenim Kanadčanom, so

prejeli dva gola. Mladi igralci pa kljub turneji po Kanadi še zdaleč niso dosegli niti tehničnega nivoja Čehoslovakov niti ostrine kanadskih igralcev. Mirno bi zategadelj lahko trdili, da s prikazano igro niso zaslužili naslova svetovnih prvakov. Pravzaprav se lahko za uspeh zahvalijo samo Češkoslovaški, ki je v eni najboljših tekem premagala lanskoletnega svetovnega prvaka.

Reprezentanca Švedske, ki je bila do začnjenega tudi po prikazani igri najresnejši kandidat za prvo mesto, je v svoji poslednji tekmi klonila. Nepazljivost švedskih branilcev je zadostovala, da so izvrstni Čehoslovaki dosegli zaporedoma tri gole in si s tem zagotovili zmago (zmagali bi celo z golom več). Igra mlade švedske ekipe je bila ves čas prvenstva odlična. Izredna tehnična igra in zadostna mera ostrine sta vsekakor odlika, ki je mima nobeno drugo evropsko moštvo. Švede si edini, ki so združili finese češkoslovaške šole z borbenostjo kanadskega hokeja. Ne moremo sicer trditi, da je bila zmaga Češkoslovaške nad Švedsko nezasluzena. Celotno večje Češkoslovaška je v tej tekmi pokazala svoje mojstrstvo, pa čeprav je prišla na svetovno prvenstvo v mlado ekipo in torej brez najboljših mojstrov tega športa. Prav zaradi tega se nam čudno zdi, kako so Čehoslovaki odpovedali v tekmi s Sovjetsko zvezo. Niso pokazali niti enega organiziranega napada in niti ene tipične akcije, kakršne so v tekmi proti Kanadi vzbudile občudovanje 15.000 gledalcev. To je bila vsekakor najlepša tekma letošnjega svetovnega prvenstva. Tu sta se srečala dva hokejska svetova: češkoslovaška domiselnost ter kanadska čvrstost in bliskovitost. Kljub porazu s SZ so Čehi s svojo igro pokazali največ. In če je kdo zaslužil častni naslov, je bila to prav Češkoslovaška, ki pa se je uvrstila na tretje mesto.

Največje razočaranje je na tem tekmovalju nedvomno doživela ekipa Kanade, ki se je morala prvič po desetletjih odpraviti domov brez kolajne, kar doma v Kanadi smatrajo za pravo nacionalno katastrofo. Z gostovanjem po Evropi smo poznali izide kanadske ekipe in tudi njen način igre. Ekipa pa nas ni mogla navdušiti, kvečjemu nekateri odlični posamezniki. Če bi Kanada ne imela v svojih vrstah najboljšega vratarja prvenstva — Martina, bi verjetno ne dosegla na teh tekmah niti ene točke.

Spodnji dom »A« skupine je približno izenačen. Razočarala je edino ekipa ZDA, ki se je proti pričakovanju uvrstila na 7. mesto.

V »B« skupini je tekmovalo sedem ekip, med temi tudi Jugoslavija, ki se je tako prvič pomerila s tako močnimi reprezentancami (doslej je vedno sodelovala v najslabši skupini). Na prvo mesto se je uvrstila Norveška; sledijo Svica, Romunija in Poljska, Jugoslavija (dve zmagi in štiri poraze) je 5. pred Francijo in Anglijo. V »C« skupini je sodelovala Avstrija. Sledijo Madžarska, Danska, Bolgarija, Nizozemska in Belgija.

Za Jugoslavijo predstavlja peto mesto (pravzaprav 13. od 21.) pravcati uspeh. Vsi strokovnjaki so polni hvale in izrazov presenečenja nad dobro igro Jugoslavije. Utrujenost in nezadostna kondicijska pripravljenost sta opravili svoje. Če bo v Jugoslaviji več umetnih drsališč, bo Jugoslavija dobila še več Felcev in Tišlerjev. Med 17 reprezentanti je največ igralcev državnega prvaka Jesenic, in sicer kar enajst (3 so iz Olimpije, 2 iz Crvene zvezde in 1 iz Partizana). Znano, je da so Jesenice osvojile državno prvenstvo z izredno lahkoto. Zmagale so v vseh 14 tekmah ter zabile kar 230 golov (prjele pa le 28) in nastalo je tako vprašanje, ali je prav, da nastopajo v prvi ligi.

Najboljši igralci svetovnega prvenstva so bili: vratarja Martin (Kan.) in Svensson (Šv.); branilci: Stolz (Šv.), Ragulin (SZ), Tikal (ČSSR) in Smith (Kan.); napadavci: Mac Loyd, Tamberlini obo (Kan.), Vlah in Bubnik (ČSSR), Almetov in Majorov (SZ), Sterner, Mild in Nilsson (Švedska). Najboljši vratar je bil Martin, branilec Stolz ter napadavec Vlah.

d. t.

V vrtincu

(Nadaljevanje z 8. strani)

Otmar je sprejel Divno v isti sobi kot pri prvem obisku. V rokah je nosila torbico. On ji jo je vzel in postavil na mizo.

»Veseli me, da ste prišli,« se je skrivnostno smejal. »Tako se bova pogovorila. Poprej pa še malo presenečenje.« Ob teh besedah jo je tako lokavo pogledal, da jo je kar pretreslo. V grlu jo je davilo, vendar se je premagala.

»Presenečenje?« je vprašala s tresočim glasom, »upam, da bo prijetno?«

»Hm, kakor se vzame. Neki gospod bi rad govoril z vami. Sicer pa — ga boste kmalu videli.«

Stopil je k vratom in jih odprl. V naslednjem trenutku je stopil v sobo Komi. Snel je očala, da ga je bilo moč takoj spoznati.

(Dalje)

ŽENA IN DOM

SPOMLADANSKA UTRUJENOST

Končno je prišla zaželena spomlad. Ženske se čutimo posebno v tem letnem času zelo utrujene in opažamo številne spremembe v našem organizmu.

Nimamo več tiste lepe barve kože, ki nam jo je prineslo poletno sonce, naše telo je postalo leno, ker se je pozimi le malo gibalno; če samo skušamo napraviti nekaj počepov, slišimo, kako nam škripljejo otrdeli sklepi itd.

Sončni žarki ne ustvarjajo samo barvilo, ampak bogatijo organizem s potrebnimi vitamini, katerih zaloga pa ne zadostuje za vso zimo in je začne primanjkovati proti koncu zime ali v začetku spomladi.

Čim daljša je zima, tem težje se telo oskrbuje z vitamini, ki jih črpa iz hrane. Dejstvo, da si človek proti koncu zime želi čimveč sveže zelenjave in sadja, dokazuje, kako si organizem na eni strani želi vitaminov in rudninskih snovi, na drugi strani pa se s tem skuša iznebiti vseh škodljivih snovi, ki so se pozimi nabrale v celicah in tkivih.

Kako pa se lahko izognemo spomladanski utrujenosti?

1. Uživajmo dnevno čimveč mleka in mlečnih proizvodov, ki ne preprečujejo samo spomladanske

utrujenosti, ampak odganjajo tudi zimske bolezni.

2. V prehrani dajmo prednost zelenjavi in sadju.

3. Izogibajmo se alkohola, kave, tobaka in močnih začimb.

4. Uživajmo manj hrane, ker s tem razbremenjujemo prebavila.

5. Skrbimo za redno prebavo.

6. Po možnosti uživajmo dva dni v tednu samo sadje, mleko ali sadne sokove.

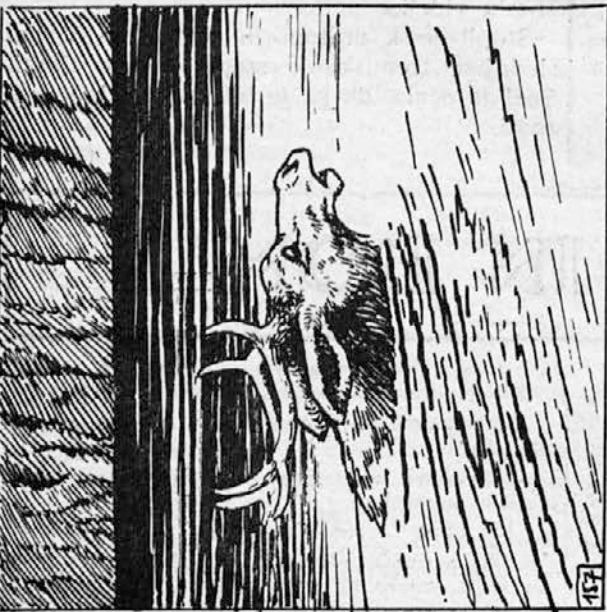
7. Spimo vsaj 8 do 9 ur dnevno.

8. Telovadimo vsako jutro 10 minut ob odprtem oknu.

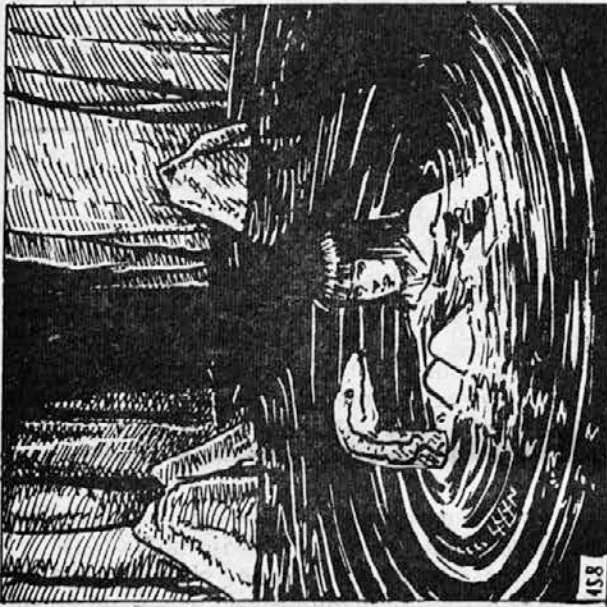
9. Dvakrat na teden je dobro, da se prepotimo s tem, da gremo v vročo vodo ali parno kopel, ker s potenjem izločimo iz telesa strupene snovi in poživimo delovanje kože.

10. Splaknimo se po možnosti najprej s toplo, potem pa z mrzlo vodo, da poživimo krvni obtok in si utrdimo kožo.

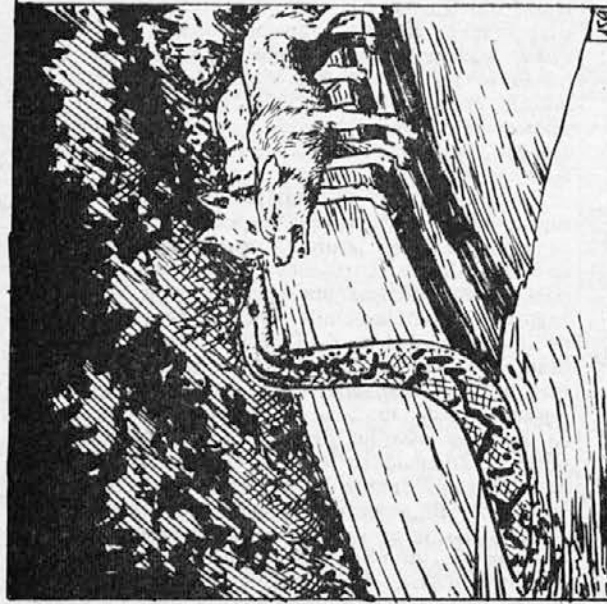
Za ženske, ki so na splošno zdrave, bo vse to nedvomno pomagalo pri preprečevanju spomladanske utrujenosti.

157. »Skočil je, prečen ga je mali narod zapazil. Vse tiste, ki so skočili za njim, pa je pomoril. Plaval je po reki in se rešil, čeprav ga v vodi ni čakala stara, debela in gluha kača, da bi ga varno ponesea po reki. Tebe pa bo čakala, čeprav bi ji bili za petami vsi dolji iz Dekana!« Mavgli je razumel. »Kaja, najmodrejša si v džungli!«

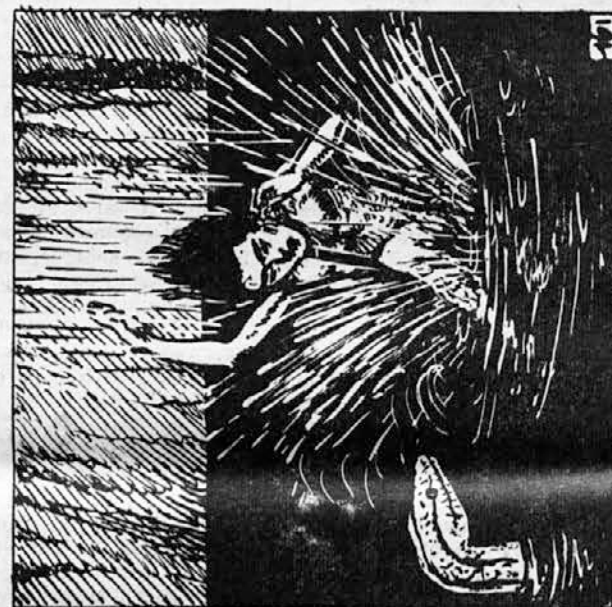
158. »Tako bo! Povlekel bom smrt za brke!« se je ojunučil deček. »Da bi le zvalil dole v past! Mnogo jih bi pomorile čebele, drugi bi potomili v reki, ostale pa bi volkovi počakali spodaj na plitvini.« Kaja pa je nadaljevala z modrimi nasveti: »Pojdi, oglej si tla nad sotesko, da boš varno tekla preko jam in pečin.«

159. Potem je Kaja prelomila eno svojih starih navad in prvič v svojem dolgem življenju je odplaval navzdol do sionskega krdela. Nikoli ni marala govoriti z volkovi. Ni bila preveč prijazna. Nagovorila je Faa in Akela: »Hej, psi, doli bodo priplaval po reki in če hočete, jih lahko tukaj počakate. Seveda, če se ne bojite!«

160. »Kdaj pa pridejo?« je vprašal Fao. »Kje je moj človeški mladič?« je hotel vedeti Akela. »Mladič, ki ti je dal besedo in se s tem izročil smrti, se bo boril z menoj. Bodi vesel, da se Mavgli in jaz boriva na vaši strani!« mu je zabrusila Kaja in naglo kot blisk odplavala nazaj v sotesko. Viskoko na robu je zapazila Mavglijevo drobno postavo.

161. Gledal je navzgor, dokler ni nekaj v zraku zazvignalo in zašumelo, potem pa je glasen pljusk naznanil, da se je deček z višine pogнал v vodo. Minuto pozneje je že počival v zanki Kajinega telesa. »Brrr! Ponoči ni lepo skakati je mirno povedal. »Na vrhu pa sem nastavlil nekaj kamnov, ki jih bom pozneje prevrnil in razdražil čebele.«

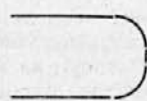

162. »To je morda človeška zvijača!« ga je ponvabila Kaja. Potem se je poslovila od njega in deček je odplaval dolom naproti. Poznal je gozdne čebele in vedel, da jim je zoprn duh divjega česna. Zato je splaval na breg in natrgal šop česna. Dobre volje, kakor v vseh nevarnostih, se je odpravil iskati sledov rdečih psov.

Za
naše
najmlajše

28

ANDZUK
RIŠE: MIKI
MUSTER